

resemnare. Ființa de lumină (*cvinta perfectă*) e purtată cu ajutorul *scordaturii* și al aceluiași *glissando* – acum cu rol de *vehicol* între viață și moarte, între pământ și cer -, spre tărâmul întunecat al *Umbrei*... Corzile libere combinate cu ecurile clopotelor întregesc tabloul “călătoriei” ființei pe pământ, în intervalul dintre întrupare și mântuire. Departe de a “învinge lumina” – cum afirmă compozitoarea -, *umbra* îi revelează de fapt “eternitatea postumă”. Doina Rotaru a re-descoperit în Marin Cazacu pe de-codorul ideal, pe purtătorul ideal al transcendenței, pe care nu ostenește s-o “cânte” în fiecare dintre lucrările sale.

În fine, prin *Portal* – concert pentru clarinet, clarinet piccolo, clarinet-bas și orchestră, de asemenea în p.a.a. -, Franco Donatoni îl implică pe ascultător în procesul unor transformări ritmice continue: de la cele repetitive, la cele pointilliste și de la ritmurile riguros succedate, la cele eterogene, de o virtuozitate spectaculoasă. Subordonate, sau făcând corp comun cu diversitatea culorilor timbrale emise de triada clarinetelor – mânuite cu dezinvoltură și farmec de către Emil Vișenescu -, aceste ritmuri câștigă în fluiditate și armonie. Donatoni posedă simțul ordonării materiei sonore, astfel încât construcția lucrării să capete limpezime și sens – chiar dacă specialiștii vorbesc despre *ambiguitățile și dubiile demersului său componistic*.

Neil Thomson a excelat o dată în plus la pupitrul Orchestrei Naționale Radio, impresionantă, la rândul-i, prin coerență și omogenitate, ca și prin receptivitatea la intențiile componistice și dirijorale.

Reușita concertului din 26 mai a fost probată și de aplauzele insistente ale publicului, în urma cărora Emil Vișenescu a oferit drept Bis, piesa **Fum** de Doina Rotaru.

A fost ca un moment de reculegere și meditație asupra *efemerului*, dar și a *eternității spiritului*, dincolo de viață și de moarte...

Despina PETECEL THEODORU

ONE – WOMAN – SHOW

sau “PSIHOLOGIA ÎNĂLȚIMILOR” aș defini recitalul Christinei Ascher (Germania / SUA), intitulat de altfel inspirat “Encounters with the many voices of Christina Ascher”.

Am făcut cunoștință cu o personalitate artistică polivalentă: doamna Ascher a cântat, declamat, recitat, a realizat emisii vocale pe cât de variate pe atât de expresive și spectaculoase, a interpretat remarcabil la diferite instrumente de

percuție și suflat (unele din acestea experimentale), a excelat prin expresia mimicii și a jocului de scenă.

Actrița – muziciană, o prezență agreabilă, distinsă, a fost de asemenea extrem de persuasivă în a determina declanșarea unui proces de reflecție a contemplatorului nu numai asupra a ceea ce o *motivează* (sau, prin extensie, ne motivează) ci și asupra ceea ce, mai ales, o *inspiră* (sau, idem, ne inspiră). Acest aspect o înscrie într-o altă sferă de altitudine spirituală, marcată subtil dar semnificativ de exponentul său *suprasensibil*.

Actrița – muziciană a demonstrat subtilitate și nuanțare per ansamblu dar și în infinitezimale detalii de emisie – intonație – cânt, interpretare, comunicare.

Disciplinată, metodică, meticuloasă, perspicace, inteligentă, posesoarea unui arsenal tehnic de anvergură, Christina Ascher și-a edificat arta cultivându-și continuu, cu voință și știință, harul.

Piesa din debutul recitalului a fost *“Da mia parte”* (1994), pe un text de *Giorgio Bassani*, aparținând compozitoarei germane *Charlotte Seither*. Linia melodică nu are menirea de a susține textul (cum se întâmplă în mod tradițional în cadrul acestui gen), ci contribuie la *“auto-revelarea vocii de alto în sine, în forma mișcării muzicale”* (cum declară chiar autoarea). Lucrarea a dobândit aspectul unui încântător joc vocal modern al alto-ului, datorită seducătorului *spirit ludic* al interpretei, care *“s-a jucat”* cu propriul glas valorizându-i *in extenso*, flexibilitatea și capacitatea de metamorfozare (în conformitate cu dorințele și cerințele compozitoarei).

Cea de-a doua lucrare intitulată *“To You Strangers”* (1996), pe un text de *Dylan Thomas* aparține compozitoarei *Julia*

Wertz din SUA și a însemnat, în alcătuirea recitalului, o creștere în planul compoziției. Bazându-se pe sistemul microtonal, pe microintervalică, autoarea s-a aflat în mod deliberat sub influența intervalicii vorbirii, lasându-se astfel inspirată de înregistrările istorice ale prelegerilor ținute de *Dylan Thomas* (autorul celor 5 poeme din *“To You Strangers”*). Muzicalitatea versurilor sale a generat o recitare cantabilă, o *“spechstimme”* în cadrul căreia microintervalica, realizată cu

dezinvoltură, sensibilitate și deosebit lirism de solistă, a permis evidențierea celor mai fine culori, umbre și ritmuri poetice, amplificând în mod firesc inefabilul și misterul poemelor.

“*Song*” (Nr. 13) și “*Aria*” (Nr. 2b) din “*Song Books*” (1970) de J. Cage au pus în valoare talentul dramaturgic al cântăreței (de amintit este faptul că în perioada compunerii culegerii, Cage dădea semne evidente ale interesului său mereu crescut pentru teatrul muzical). Creațiile lui Cage au pus în evidență vocea puternică a altistei, capacitatea extraordinară de a grefa broderii onomatopice pe melodii microtonale sau de a crea efecte timbrale pe glissandi în combinație cu instrumente de suflat experimentale, exploatând într-o manieră cultivată, subtilă, aspectul tipic aleatoric al muzicii lui Cage.

Al patrulea autor din program a fost germanul *Gerhard Stäbler*, cu ciclul “*Belfast Breakfast Songs*” datând din 1996. Culegerea se constituie din așa-zise “meniuri muzicale”, prezentate într-un limbaj artificial, creat de autor după o anumită rețetă ținându-se seama de regulile de pronunție ale mai multor limbi, de registrul vocal vorbit de la cel mai grav până la cel mai înalt sau de adaptarea diferitelor cuvinte la ritmuri date realizate de compozitor după rețete combinatorii sofisticate. Astfel “*Belfast Breakfast Songs*” – o rețetă pretențioasă, insolită, de creație a fost “servită” publicului cu ironie de un re-creator de clasă – dna Ascher.

“*Vili – Samovili*” (1999) de *Bojidar Spassov*, compus special pentru Christina Ascher, este un cântec pentru voce și percuție despre nimfa apelor, pe versurile poetului rus *W. Chlebnikov*. “Procesele fanteziei” sunt cuprinse în texte scrise în “stil dement” ce abundă în jocuri de cuvinte desprinse din dialogul nimfei cu diferite personaje. În lucrare sunt utilizate cu predilecție procedee tehnice și de expresie inedite, atât vocale cât și instrumentale (în mare parte fiind vorba de instrumente experimentale de percuție). Fantezia, umorul debordant și perspicacitatea au fost reperatele cardinale ale interpretării.

Finalul i-a fost rezervat operei “în nuce” în 11 scene, intitulată “*Herzriss*” aparținând *Violetei Dinescu*, pe texte de *Homer*, *Gabriel Garcia Marquez* și *Eugene Ionesco* - un show de dramaturgie vocală, reflectând tipologii umane reprezentative, reliefate în “întâlnirea” virtuală a unor personaje celebre: Circe, Tante Adelaide, Abuela, Erendira, Maria. “*Herzriss*” a constituit punctual culminant al recitalului, căci dna Ascher a fost deopotrivă dirijorul și omul orchestră, regizorul dar și “matca” tuturor personajelor operei. Această ultimă creație s-a constituit într-un adevărat tur artistic de forță al cântăreței, ce a re-clădit prin arta sa o lume exterioară, reflectată intens în interior prin sentimente, trăiri, stări sufletești etern umane, re-creându-se pe sine.

Cristina Ascher a fost în recitalul său regina scenei.